

REAL WOMEN HAVE CURVES (LAS MUJERES DE VERDAD TIENEN CURVAS)

CÀNONS DE BELLESA I FEMINITAT

Autors: Alba Ambròs i Ramon Breu

FITXA DE LA PEL·LÍCULA

Direcció: Patricia Cardoso
Guió: Josefina López i George LaVoo
Producció: George LaVoo
País: EEUU, 2002
Fotografia: Jim Denault
Muntatge: Sloane Klevin
Música: Hector Pereira
Durada: 90 minuts

Intèrprets: América Ferrera (Ana), Lupe Ontiveros (Carmen), Ingrid Oliu (Estela), George López (Sr. Guzman), Brian Sites (Jimmy).

SINOPSI

L'Ana García viu al barri est de Los Àngeles, és llatinoamericana, filla d'uns immigrants mexicans i tot just ha acabat l'institut. Té la possibilitat d'anar estudiar a la Universitat de Columbia, a Nova York, però la seva mare Carmen s'hi oposa fermament. Carmen és una dona molt elemental, plena de supersticions i només vol que la seva filla petita s'aprimi, trobi un bon marit, li doni néts i s'oblidi de *modernitats*.

La noia haurà de passar tot l'estiu treballant en el taller de costura de la seva germana Estela, on coneixerà la superexplotació; prendrà consciència de l'esforç de les dones treballadores, la majoria immigrants; i s'indignarà de la quantitat de feina que requereixen uns vestits elegantíssims que aniran a parar a les boutiques de luxe i que portaran unes dones de cossos superprimis, la vida de les quals és molt diferent a la seva.

Durant les llargues hores de feina, passant calor, l'Ana aprofitarà per ensenyar a les seves companyes de taller a estimar els seus cossos opulents i a apreciar tot el que les fa diferents. Mentre, perdrà la virginitat – una altra obsessió de la seva mare – amb un company de l'institut; cada cop se sentirà més propera a la seva comunitat i a la seva família, però sense renunciar als seus principis i al seu gran objectiu de seguir estudiant.

PANTALLA D'ACTIVITATS

1.-Escriuiu una sinopsi del film i, a continuació, parleu dels personatges de l'Ana; de la seva mare, Carmen i de la seva germana Estela, així com de la seva evolució.

2.- Com vol la *señora Carmen* que sigui la seva filla Ana? Per què li diu constantment que està grassa? Per què creieu que simula que està malalta?

3.- Quines dues maneres diferents tenen l'Ana i la seva mare d'entendre la condició de dona? (cos, família, estudis, relació amb el sexe, virginitat...). La mare de l'Ana li diu a la seva filla que quan es casi, *el teu marit no li agradarà que sàpigues tant*. Penseu que hi ha nois que no els agrada que les seves nòvies *sàpiguen tant*?

4.- On viu la família de l'Ana? Com es casa seva i el seu barri? Per què li costa tant arribar a l'institut? D'on procedeix la seva família?

5.- En un moment determinat del film la mare li diu: *Si perdessis pes series preciosa*. La mare té la idea que la gent grassa és lletja i que els cànons de

bellesa assenyalen que per tenir èxit a la vida cal ser prima. L'Ana , però, no hi està d'acord. La noia diu que ella i totes les persones són més que un cos, que no se l'ha de valorar només pel seu cos i que la seva autoestima no ha de dependre de estar *grassa* o no. Què en penseu vosaltres?

6.- Probablement l'escena més impactant de la pel·lícula és aquella en què, dins el taller, l'Ana i les seves companyes es treuen la roba i se'ns vol transmetre que tenir el cos gras és relatiu, que no és cap tragèdia, que no se li ha de donar tanta importància. L'escena acaba amb unes paraules de l'Ana que diuen: *Això és el que som, mama, dones de veritat*. Opineu sobre l'escena i el que planteja.

7.- Quina idea de les relacions sexuals té la *señora Carmen*? Per què s'enfada tant quan pensa que la seva filla ja no és verge i li diu que és una puta? Ana li diu que *una dona és més que allò que té entre les cames, que una dona té pensaments, idees, una ment pròpia*. Quina és la vostra postura sobre la qüestió?

8.- Els vestits que es confeccionen en el taller de l'Estela, la germana de l'Ana, van a parar a botigues de luxe. Ens assabentem, per exemple, que es vendran a 600 dòlars, mentre que l'empresa que els compra per després vendre'ls a les *boutiques* li pagarà 18 dòlars per peça a l'Estela. Com ho valoreu? Penseu que aquesta sobreexplotació de la mà d'obra d'origen immigrant és habitual a Nord-Amèrica? I a casa nostra?

9.- La senyora Glass, la directora de l'empresa que fa les comandes a la germana de l'Ana, es nega a fer un avançament perquè el taller de costura pugui fer front al seus deutes. Què simbolitza la tal senyora Glass?

10.- Què vol dir, exactament el títol de la pel·lícula? Com són les dones que *no són de veritat*? Quins són els valors que la pel·lícula vol transmetre?

VISOR DE TÈCNIQUES AUDIOVISUALS

1.- En una de les primeres escenes del film observem com l'Ana surt de casa i la càmera segueix els seus moviments pel carrer. Quin nom té aquest moviment de càmera? Què ens vol fer avinent la directora amb aquestes imatges?

2.- Hi ha pel·lícules on la banda sonora té una gran importància. Aquesta n'és una. Què vol subratllar, què vol transmetre el conjunt de la banda sonora de *Real Women Have Curves*?

TRÍPODE DE LECTURES

Em miro i no m'agrado

L'Eric i l'Alba són parella des de fa dos anys. Mai han tingut problemes entre ells i el seu bon enteniment ha fet que les seves relacions sexuals fossin sanes i divertides. Però des de fa un temps, l'Alba evita mantenir relacions amb l'Eric i, si arriba el moment de tenir-les, posa com a condició que el llum estigui apagat. La situació comença a ser incomprensible per l'Eric, no entén què li passa a l'Alba i no entén perquè li falta confiança per explicar-li el seu problema.

La societat actual potencia molt el culte a la imatge personal, al cos i al fet d'estar prim. I, com que és continu veure als mitjans de comunicació i a l'entorn social que l'èxit està relacionat amb la bellesa, molts joves tracten de solucionar molts dels seus problemes i/o dificultats relacionats amb la seguretat i la confiança mitjançant un cos perfecte.

Les persones amb trastorns de l'alimentació es neguen a mantenir el seu pes corporal dins dels marges que es consideren sans i saludables. La valoració que fan de si mateixes com a persones ve determinada per l'opinió que tenen sobre el seu propi cos. Hi ha diversos tipus de trastorns de l'alimentació. Els més freqüents i més coneguts són l'anorèxia nerviosa i la bulímia nerviosa.

L'anorèxia nerviosa es caracteritza per la manca d'alimentació. És molt freqüent en dones joves d'11 a 25 anys. El tret més característic d'aquesta malaltia és l'excessiva preocupació per la figura corporal i la por a augmentar de pes.

Pel que fa a la bulímia nerviosa, és una ingesta excessiva d'aliments que el/la pacient tracta posteriorment de compensar amb conductes anòmales com són els vòmits, la utilització de laxants i diürètics, i les dietes restrictives molt perjudicials per a la persona.

La imatge corporal és un dels aspectes més afectats en els trastorns de l'alimentació, però no és l'únic. La imatge corporal explica el 25 % de l'autoestima de la persona, un aspecte que es veu molt devaluat en aquests trastorns. El subjecte busca constantment l'aprovació dels altres i està obsessionat amb l'aparença externa.

Però si ens centrem amb l'Eric i en l'Alba, veurem que hi patent un altre símptoma que no és tan visible però que també és molt freqüent en aquest tipus de trastorns: la disminució o pèrdua total de la libido. El/la pacient perden interès en les relacions sexuals com a conseqüència principalment del seu estat anímic i de la visió deformada i irreal del seu cos. Els/les pacients no se senten a gust amb el seu cos, no s'agraden i, per tant, els resulta molt difícil mostrar el seu cos a una altra persona. A més, els pacients amb trastorns de la conducta alimentària solen mostrar un estat d'ànim depressiu i ansiós, amb la

qual cosa els resulta més difícil mantenir el mateix desig sexual i la mateixa excitació que una persona amb un estat d'ànim *normal*.

Tot això pot tenir conseqüències no només en la salut física i psíquica de la persona que pateix un trastorn alimentari, sinó que també pot tenir conseqüències en la seva vida personal, sentimental, afectiva i social. Les persones que pateixen aquestes malalties s'obsessionen pel menjar i pel seu cos. Per tant, eviten situacions socials en les quals es poden veure obligades a menjar (per exemple, sopars amb amics) i a mostrar el seu cos (per exemple, anar a la platja). És per això que la seva vida social es veu disminuïda. A més, per evitar reconèixer el seu problema, diuen mentides que justifiquen el seu comportament. Això pot resultar difícil d'entendre a la parella. Cal tenir molta paciència i una bona comprensió de la malaltia per poder ajudar una persona que pateix dia a dia aquesta terrible malaltia.

Laura Cerdán Rubio, psicòloga. Revista Secundèria. 19-3-2007.

Activitats

- 1.- Esteu d'acord en l'afirmació que fa l'article en el sentit que *la societat actual potencia molt el culte a la imatge personal, al cos i al fet d'estar prim* ? Quins mecanismes potenciadors del culte al cos podem observar diàriament?
- 2.- La influència dels mitjans de comunicació són un factor important o un factor decisiu per a les persones que emprenen el camí de l'anorèxia i la bulímia?
- 3.- Què caldria fer per lluitar contra aquests trastorns alimentaris? Quins agents podrien ajudar més: la televisió, la publicitat, el món de la moda, l'escola...?
- 4.- Heu conegut o coneixeu alguna persona amb aquest tipus de malaltia? Coincideix amb el que es diu a l'article? Com se la pot ajudar?

A de anorexia

Tiene 17 años y no voy a dar sus datos personales, porque no sé si quiere salir a la luz pública. Digamos que se llama A., aunque su nombre ni siquiera empieza por esa letra; pero he pensado que es una vocal que le iría bien, porque es la A de anorexia, la A de angustia. Y también la A de análisis, por la formidable capacidad intelectual de esta muchacha para juzgar su realidad; y la A de admiración, la mía, mi asombro y mi admiración más absolutos ante la carta que he recibido de A., tan bella, tan conmovedora y tan madura (...)

Me pide A. que intente convencer a las adolescentes de que "querer parecerse a una top-model no es nada sano". Ella es anoréxica desde los 14; pesa 45

kilos y, aunque es de una suprema delgadez, se ve “gorda y fea”. Llegó a estar con 38 kilos y la hospitalizaron. Ahora es también bulímica, “porque se puede ser anoréxica y bulímica a la vez”, esto es, se pueden tener crisis de glotonería compulsiva e imparable (hay quien llega a devorar basuras) seguidas de temporadas de ayuno absoluto: “le quito comida del plato a mi hermana pequeña. Me doy lástima”.

A. intentó suicidarse pero no lo logró (“ni en eso tuve *éxito*”): a sus 17 años ha recorrido ya un largo camino en el infierno. Ese itinerario tan duro y doloroso se le nota en la madurez de su carta (“es un trastorno tonto y egoísta, pero no puedo luchar contra ello”), en su lucidez. “No quiero que enfermen más chicas”, dice A., “no quiero que nadie pase por esto”. Ésa es la razón por la que me escribe, ya digo, para que lo explique, utilizando el altavoz de este periódico, que la obsesión por perder kilos es la puerta hacia ese infierno en el que ella habita: “A mí no me hacen caso, y lo entiendo: una anoréxica aconsejando a las jóvenes no adelgazar es algo irónico. Y más con la pinta que yo tengo”.

Tiene razón A,: últimamente ha habido un terrible incremento en la cifra de adolescentes que enferman de anorexia. Como todos los desórdenes mentales graves, la anorexia y la bulimia son dolencias muy complejas cuyos mecanismos aún no se comprenden claramente. Probablemente haya unas causas psicológicas, unas condiciones anímicas, pero también puede haber una influencia química y biológica. Tal vez una dieta idiota y fulminante, llevada a cabo por una adolescente sana para lograr embutirse en cuatro días dentro de un bikini dos tallas más pequeño de lo debido, puede provocar en ese cuerpo inestable y en pleno cambio puberal un desajuste bioquímico de tal calibre que dispare los mecanismos letales de la anorexia y la bulimia. Y así, pasarse todo un fin de semana comiendo tan sólo un triángulo de quesito en porciones o una manzana (conozco muchachas que hacen esto) sería como jugar a la ruleta rusa, como meterse un pico de caballo en la vena: una estupidez y además un riesgo incalculable de quedarse en el intento, con la cabeza reventada por la bala o enganchada para siempre al tormento de la droga dura.

Dice A: “Sufro leyendo las revistas en verano y al pasar por tiendas dietéticas, porque yo empecé por ahí. Entrar fue una tarea muy fácil pero salir es muy difícil”. Es lo mismo que podría decir un yonqui, un drogadicto. Si ahora mismo me está leyendo alguna muchacha de la edad de la frontera de la carne; si te está creciendo el pecho, las caderas; si no te gusta tu cuerpo, que ha cambiado tanto en pocos meses y quisieras tener el vientre en tabla de una modelo despampanante, quiero que sepas que, hagas lo que hagas, jamás podrás tener la línea escultural de la mujer de las fotos. Pero hay algo más crucial que debes saber, y es que eso no importa en absoluto; que tu cuerpo, aunque no lo creas, es bonito; que te acostumbrarás a él, y acabará gustándote. Y lo que es aún mejor: que te gusta y gustará a los demás, esto es: que te amarán.

Porque la belleza, la belleza real, la del día a día, la del placer y del amor auténtico, no está hecha de muslos de mármol y nalgas exquisitas, sino de una expresión, de una vitalidad, de una inteligencia; del sentido del humor, de la

ternura, de la palabra adecuada en el momento adecuado, del calor y el atractivo infinito de una sonrisa. ¿Lo estoy haciendo bien, querida A.? Recuerda: una dieta loca y mucho ejercicio físico, dice los médicos, te hacen candidata a la anorexia, esto es, a la enajenación y el sufrimiento: “Me odio y me doy asco”. Al finalizar su carta, A. dice: “hágame el puñetero favor de ser feliz”. Habría que hacerle caso.

Rosa Montero. *El País*. Citat a Cañete, E. / Fernández, D./ Rodríguez, D. (1997) BAOBAB. Llengua Castellana 4t d'ESO. Barcelona: Castellnou

Activitats

- 1.-Quina diferència hi ha entre l'anorèxia i la bulímia. Segons la vostra opinió, ¿quines causes socials influeixen en l'aparició de l'anorèxia?
- 2.- Per què creieu que A va arribar a intentar suïcidar-se?
- 3.- Per què creieu que Rosa Montero diu que A és una persona madura malgrat els anys que té?
- 4.- Comenteu aquesta frase: “La belleza real no está hecha de muslos de mármol, sino de inteligencia, ternura y calor”. En què consisteix per a vosaltres la bellesa?
- 5.- Per què són les noies les principals víctimes d'aquesta malaltia?

Una costurera immigrant

Justa Castillo Gil, modista de 44 anys, va cosir el seu primer vestit quan només era una nena de 8. Per a ella això demostra que la costura és alguna cosa més que un ofici: *és un gen que tenim les dones de la meva família i del què no ens hem pogut escapar*, comenta amb ironia, però també amb orgull. I és que tant la seva mare, ja morta, com la seva germana s'han dedicat a la confecció de peces de vestir.

Nascuda a Santo Domingo (capital de la República Dominicana), Justa va estudiar un curs de modista en una escola privada. Va acabar el 1981. Des de llavors sempre ha treballat perquè el tèxtil és un negoci important en el seu país.

(...) L'any 2000 va aterrar a Barcelona, on ara té una feina amb un sou que triplica el que rebia a Santo Domingo. (...) Fou contractada per la cadena de peces de vestir i de roba de casa *La Yaya Costurera*. Justa treballa al local de l'avinguda de la República Argentina. Allí cus durant dues hores i mitja, ja que la seva feina principal és en una fàbrica de banyadors de Molins de Rei. Les

seves vacances en aquesta darrera empresa les dedica a fer hores extres a *La Yaya Costurera*, on treballa de 9 del matí a 3 de la tarda.

Cada any viatja al seu país, però com que *l'economia està fluixa* i el seu pare està malalt, ha d'enviar més diners a la seva família, així que aquesta any no hi ha vacances. Viu de lloguer (300 euros mensuals) amb una companya en un pis a Barcelona.

Envoltada de desenes de troques de fil de tots els colors imaginables, de retalls de tela i de cremalleres de totes les mides, Justa arregla una camisa masculina de màniga llarga. Li agrada el seu ofici manual, tot i que reconeix que l'entrada de l'última tecnologia en el sector ha accelerat la producció i ha perfeccionat els mètodes de treball. En el local hi ha quatre màquines de cosir bàsiques, algunes de més de 3000 euros de valor; una per sargir recte, pla; una altra que cus en zig zag; una altra per als acabaments de les peces (overlock) i una altra per a recobriments de baixos. Cadascuna s'utilitza segons el material i les necessitats de la feina encomanada.

(...) La costura és un ofici en què la immigració ha cobert molts llocs vacants que ha deixat la població autòctona. Justa comparteix la seva feina en el local de *La Yaya Costurera* amb dues dones de nacionalitat argentina.

(...) Justa té molt clar el seu futur o, almenys, els seus somnis de futur. No amaga que troba a faltar la seva família, així que intueix que tornarà a Santo Domingo, on li agradaria obrir el seu propi taller, no només de costura, sinó també de disseny i creació de roba. La seva marca.

Marta Albiñana, "Oficios y personas: Justa Castillo Gil. Modista" EL PAÍS Catalunya.

8-8-07. Traducció i adaptació de CinEscola.

Activitats

- 1.- Quines coincidències observem entre les protagonistes de la pel·lícula i aquest cas real?
- 2.- Per què deu ser que en un país subdesenvolupat com la República Dominicana el tèxtil sigui tan important?
- 3.- Busqueu informació sobre les fàbriques tèxtils o maquiles de Centre-Amèrica: tipus de treballadors, condicions de treball, horaris, sous, campanyes de denúncia de la superexplotació com ara la campanya *Roba Neta*...
- 4.- Per què la confecció, la costura és una activitat en què la immigració ha cobert molt llocs de treball que la població autòctona ha deixat?
- 5.- El tèxtil fou, històricament, el motor de la industrialització a Catalunya durant el segle XIX i gran part del XX. Per què ara no és així?

RACCORD: Per continuar amb el tema...

***Miedo a comer* (Thin) de Lauren Greenfield Documental. EEUU. (2006)**

Quatre històries explicades en primera persona, crues, dures, narrades des d'un centre de rehabilitació de Florida, són les bases de *Miedo a comer*, un documental que va despertar una gran admiració al festival de Sundance.

Els desordres alimentaris afecten a cinc milions de persones als Estats Units i més del 10% de les anorèxiques moren a causa de la malaltia. El film, a l'estil "cinema verité", introdueix la càmera en el centre de rehabilitació Renfrew de Florida per documentar les cares que existeixen darrere les estadístiques, com Alisa Williams, hospitalitzada cinc vegades en tres mesos, que seguia un règim de 200 calories en comptes de les 1600 recomanats.

***El club de les primes* de Mira King (Channel 4) . Documental emès el 8-3-2007 a TV3 Televisió de Catalunya.**

La Sabrina, la Feodora i la Lilly són tres noies molt diferents que comparteixen el desig irreprimible d'aprimar-se. L'anorèxia les ha aïllat de la societat, però, gràcies als llocs web proana, que és com s'anomenen els que fan promoció d'aquesta malaltia, han trobat noies com elles que comparteixen la seva obsessió per aprimar-se.

Aquest documental mostra la relació que tres noies mantenen de manera virtual i real amb el moviment proana, i, en aquest sentit, és un exemple de com l'anorèxia pot afectar la vida de les famílies i els comportaments socials d'unes adolescents.

FOCUS WEB

<http://www.edualter.org/material/cineiddssrr/mujerescat.htm>

Proposta didàctica d'Edualter sobre el film

<http://www.acab.org/>
<http://www.unizar.es/gine/nw2.htm#DOS/>
<http://www.eatingdisordersonline.com/>

Pàgines d'informació i orientació sobre l'anorèxia i la bulímia

www.gencat.net/icdona

Web de l'Institut Català de la Dona. Conté dades referents a la situació de la dona a Catalunya

www.mtas.es/mujer

Pàgina del Instituto de la Mujer. Conté informació la dona a Espanya.

www.unifem.undp.org

Pàgina del fons de Desenvolupament de les Nacions Unides per a la Dona

MOVIOLA: Indicacions per al professorat

1. OBJECTIUS FORMATIUS

- Reflexionar sobre com s'imposen socialment els models i els cànons de bellesa i del cos de les dones.
- Analitzar els mecanismes conservadors que perpetuen estereotips sobre el paper de la dona a la societat.
- Reflexionar sobre la necessitat de construir i d'afermar la pròpia identitat davant les pressions ideològiques d'uniformització.

2. CLAUS DE TREBALL PER AL PROFESSORAT

Aquesta film tracta de forma senzilla, molt humana i divertida d'un conjunt de temes molt suggeridors: el conflicte de les segones generacions d'immigrants; la identitat cultural; el descobriment de la sexualitat i l'amor en l'adolescència; el valor del treball, l'esforç i la solidaritat en l'àmbit laboral; la situació de sub-contractació i explotació laboral de les treballadores d'origen immigrant...

Pensem, però, que *Las mujeres de verdad tienen curvas* representa un dels pocs materials adequats per abordar un dels temes més urgents que es presenten a les aules actualment, especialment entre les adolescents: el de les obsessions per a l'aprimament, el culte al cos, la pressió mediàtica per tenir un cos esvelt i prim, els desordres alimentaris que degeneren en situacions d'anorèxia i bulímia. Així queda reflectit a l'apartat *Pantalla d'activitats*.

Davant la idea que les persones grasses són lletges i que han d'aprimar-se per agradar els homes segons els cànons dominants de la bellesa, Ana diu que ella es alguna cosa més que un cos. Però, a més, pensa que el seu cos gras, i el de les seves companyes, són bonics perquè són els cossos de dones de debó. Tanmateix, en la memorable escena (que recomanem veure-la més d'un cop) on l'Ana i la resta de treballadores del taller de la seva germana Estela, es treuen la roba, observem clarament com

tenir el cos gras es relatiu, i que no se li ha de donar tanta importància.

A l'apartat *Visor de tècniques audiovisuals* es treballen els moviments de càmera (tràveling, pregunta 1) al servei de l'expressivitat. També es fa esment a la importància de la banda sonora, excel·lent en *Las mujeres de verdad tienen curvas*, que ens deixa amarats d'una cultura, d'un ambient i d'una classe social molt determinats: els treballadors i treballadores latinoamericans als Estats Units.

Finalment, al *Trípode de lectures*, hem cregut oportú seguir aprofundint en la reflexió sobre l'anorèxia; i també, per altra banda, en les dures condicions de treball de les dones immigrades als països occidentals, en aquest cas el nostre, establint una mena de paral·lelisme entre la protagonista del film, Ana, una noia d'origen mexicà que treballa en un taller de costura de Los Ángeles, i Justa, una dona dominicana que treballa en un taller de costura a Barcelona...

3. ELEMENTS DE DEBAT

A més de totes les qüestions plantejades fins aquí, podríem, també, afegir aquestes altres qüestions:

- Quines idees sobre la maternitat i la sexualitat tenen l'Ana i la seva mare? En quines situacions es poden veure les seves diferències? De quina forma l'ambient, la ideologia familiar, la classe social condiciona la vida de les persones, el seu futur?
- Què es pot fer per aconseguir una més gran igualtat d'oportunitats per a tothom? Com es pot fer perquè tothom tingui les mateixes possibilitats d'estudi i de desenvolupament personal?